

Sygn. akt IV Ca 402/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 września 2018 roku

Sąd Okręgowy w Płocku IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący - SSO Joanna Świerczakowska

Sędziowie SO Katarzyna Mirek - Kwaśnicka

SO Wacław Banasik (spr.)

Protokolant: Katarzyna Lewandowska

po rozpoznaniu na rozprawie 6 września 2018r. w P.

sprawy z powództwa P. S.

przeciwko (...)

o ustalenie i zadośćuczynienie

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Płocku z dnia 31 października 2017 r.

sygn. akt I C 1636/15

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 w ten sposób, że od kwoty 24.000 (dwadzieścia cztery) zł zasądza wyłącznie odsetki ustawowe za opóźnienie od 18 grudnia 2016 r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałej części;
2. oddala apelację w pozostałej części;
3. znosi pomiędzy stronami koszty procesu za II instancję.

Sygn. akt IV Ca 402/18

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 31 października 2017 r. Sąd Rejonowy w Płocku zasądził od pozwanego (...) na rzecz powoda P. S. kwotę 24.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 12 września 2014 r., zaś od dnia 1 stycznia 2016 r. z odsetkami ustawowymi za opóźnienie do dnia zapłaty (punkt 1), ustalił odpowiedzialność pozwanego (...) za skutki wypadku z dnia 2 lipca 2013 r. jakie mogą wystąpić u powoda P. S. (punkt 2), zasądził od pozwanego Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych na rzecz powoda P. S. kwotę 4.117 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 2.417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (punkt 3), obciążył pozwanego (...) na rzecz Skarbu Państwa kwotą 38,08 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych (punkt 4).

Powyższe rozstrzygnięcie zostało oparte na następującym stanie faktycznym:

W dniu 2 lipca 2013 r. w miejscowości M., gmina S., woj. (...) miał miejsce wypadek drogowy, w wyniku którego P. S. doznał ciężkich obrażeń ciała skutkujących naruszeniem czynności ciała i jego układu ruchu na czas dłuższy niż

siedem dni. Za sprawcę tego wypadku uznany został M. K., który nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że zbliżając się do niestrzeżonego przejazdu kolejowego nie zachował szczególnej ostrożności, nie zastosował się do znaku drogowego B – 20 „STOP” i wjechał wprost pod nadjeżdżający pociąg towarowy relacji Ś. – Z. prowadzony przez maszynistę P. K., doprowadzając do zderzenia. Postępowanie karne prowadzone przeciwko M. K. doprowadziło do uznania oskarżonego za winnego zarzucanego mu czynu.

Pojazd, którym poruszał się sprawca wypadku posiadał ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej w hiszpańskim zakładzie ubezpieczeniowym.

Pismem z dnia 6 sierpnia 2014 r. P. S. wniósł o wypłatę na jego rzecz od ubezpieczyciela kwoty 50.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę na skutek zdarzenia komunikacyjnego z dnia 2 lipca 2013 r. Decyzją z dnia 11 września 2014 r. (...) S.A. działając w imieniu hiszpańskiego (...) S.A. jako nominowany korespondent przyznał zadośćuczynienie dla powoda w wysokości 10.000,00 zł.

W wyniku wypadku powód P. S. doznał obrażeń ciała w postaci urazu głowy (stłuczenia), stłuczenia podudzia lewego ze wstrząśnieniem mózgu, otarciem naskórka i ranami głowy oraz złamanie kręgu C2 odcinka szyjnego kręgosłupa, które spowodowały naruszenie czynności narządów ciała oraz układu ruchu na czas dłuższy niż siedem dni. Z uwagi na uraz kręgosłupa szyjnego powód przebył leczenie szpitalne oraz przez wiele miesięcy nosił kołnierzyk szyjny z gorsetem szkieletowym. Powód przebył również leczenie rehabilitacyjne. Doznany uraz kręgosłupa spowodował znaczne ograniczenie ruchów rotacyjnych oraz przewlekłe dolegliwości bólowe, co stanowi podstawę do uznania 15 % trwałego uszczerbku na zdrowiu – zgodnie z pkt 89 a tabeli orzeczniczej (załącznik do rozporządzenia MPiPS z dnia 18 grudnia 2002 r. poz. 1974). Złamanie zęba obrotnika uległo wygojeniu z przemieszczeniem, nie powoduje jednak ucisku na struktury nerwowe. Istniejące blizny po przebytym urazie głowy stanowią podstawę do uznania 3 % uszczerbku – zgodnie z pkt 19a tabeli. Łącznie uszczerbek na zdrowiu u powoda w wyniku wypadku z dnia 2 lipca 2013 r. wynosi 18 %. Rokowanie na przyszłość jest niepewne. Może nastąpić pogorszenie stanu zdrowia związane z narastaniem wtórnych zmian zwyrodnieniowych. Powód nie wymaga interwencji operacyjnej w zakresie kręgosłupa szyjnego. W chwili obecnej nie występują też przesłanki mogące sugerować konieczność operacji w przyszłość.

Przez okres jednego roku powód przebywał na zwolnieniu lekarskim. Przez okres co najmniej dwóch miesięcy powód wymagał stałej pomocy osób trzecich, znajdując się jedynie w pozycji leżącej. Żona powoda karmiła męża, pomagała przy ubieraniu się i codziennej higienie osobistej. Również sytuacja życiowa powoda po wypadku uległa znacznemu pogorszeniu. Powód jest jedynym żywicielem rodziny. Żona powoda nie pracuje zawodowo. Na stałe zajmuje się córką powoda, która jest osobą niepełnosprawną i wymaga pełnej opieki innej osoby. Córka powoda cierpi na mózgową porażenie dziecięce i padaczkę. Jest dzieckiem chodzącym jedynie poprzez trzymanie za ręce, jak również na czworakach. Nie przemieszcza się samodzielnie. Obecnie córka powoda ma 9 lat. Prawdopodobnie stan córki nie ulegnie poprawie. Rehabilitacja prawdopodobnie nie doprowadzi do samodzielności. Ponadto córka powoda choruje na głębokie upośledzenie umysłowe, jest w 100 % uzależniona od rodziców. Przed wypadkiem powód w dużym stopniu odciążał żonę w opiece na niepełnosprawną córką, m.in. przenosił, pomagał przy kąpielach. Obecnie to na żonę powoda spadł ciężar całej opieki nad córką. Powód nie może nadwyreżać kręgosłupa i nosić córki, która obecnie waży już ok. 30 kg. Córka funkcjonuje w sposób niekontrolowany i wymaga stałego dozoru. Obecnie to żona się nią zajmuje, jak również mężem, który częstokroć wymaga jej pomocy. Powód odpowiedzialnie podchodząc do kwestii rodzicielstwa bardzo przeżywa fakt, iż nie może pomóc żonie i zajmować się córką. Pomocy w codziennych czynnościach udziela matka żony powoda. Jednak nie mieszka ona z powodem i jego rodziną, więc pomoc jej jest doraźna. Przerzucenie wielu obowiązków na żonę, powoduje obciążenie psychiki powoda, który czuje się nieprzydatny. Powód po roku powrócił do pracy, wykonuje zawód mistrza budowlanego. Obniżeniu uległo również jego wynagrodzenie, ponieważ nie może obecnie korzystać z godzin nadliczbowych w pracy albowiem nie jest do tego zdolny fizycznie. Wynagrodzenie powoda to kwota ok. 3.000 – 3.500 zł. Córka znajduje się pod stałą opieką rehabilitanta. Znaczna część dochodów powód przeznaczają na leczenie i rehabilitację dziecka. Miesięcznie utrzymanie córki powoda to kwota ok. 2.000 zł (pampersy, lekarstwa na padaczkę, rehabilitacja). Pomocy powodowi i jego rodzinie udzielają rodzice jego żony.

Powód od czasu wypadku nie odzyskał pełnej sprawności ruchowej. Odczuwa dolegliwości bólowe, co wiąże się z zażywaniem środków przeciwbólowych, przy każdym wysiłku męczy się.

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie przeprowadzonego postępowania dowodowego.

Sąd I instancji stwierdził, iż zebrany w sprawie materiał dowodowy a zwłaszcza przesłuchania powoda, dokumentacja medycznej leczenia powoda oraz opinia biegłego sądowego z zakresu ortopedii R. A. dają podstawę do przyjęcia, że wypłacone powodowi przez (...) S.A. świadczenie z tytułu zadośćuczynienia w wysokości 11.000,00 zł jest zbyt niskie, a odmowa wypłaty dalszego zadośćuczynienia niezasadna.

Przywołując się na treść art. 445 § 1 k.c. Sąd Rejonowy stwierdził, że może w wypadkach wskazanych w art. 444 k.c., przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Ze względu na niewymierność krzywdy, określenie w konkretnym przypadku odpowiedniej sumy pozostawione zostało sądowi, zaś sąd korzysta z daleko idącej swobody, z uwzględnieniem wszystkich okoliczności konkretnej sprawy, mających wpływ na rozmiar krzywdy. Zatem mając na uwadze wszystkie okoliczności przedstawionego stanu faktycznego – w tym rozmiar doznanych przez powoda cierpień fizycznych i psychicznych, doznany ból podczas leczenia, długi okres leczenia i związane z tym ograniczenia przez dłuższy czas aktywności życiowej, m.in. konieczność noszenia kołnierza ortopedycznego – szyjnego ze szkieletem gorsetowym, młody wiek powoda (w chwili zdarzenia powód miał 31 lat), aktualne dolegliwości związane z bólami i zawrotami głowy oraz bólami kręgosłupa szyjnego, konieczność zażywania leków przeciwbólowych, utrudnienia czynności życia codziennego jak i pracy zawodowej, związane z upośledzeniem sprawności fizycznej powoda oraz uszczerbek na zdrowiu w wysokości 18%, Sąd I instancji uznał za odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego kwotę 24.000,00 zł w nawiązaniu również zarówno do przeciętnego poziomu życia społeczeństwa i jego zasobności.

W ocenie Sądu Rejonowego zgłoszone roszczenie w zakresie ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość również zasługuje na uwzględnienie albowiem w sprawach o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym – uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia – oprócz zasądzenia określonej sumy – sąd może jednocześnie ustalić odpowiedzialność pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości. Sąd I instancji stanął na stanowisku, iż materiał dowodowy sprawy daje podstawy do przyjęcia, że po wydaniu wyroku mogą ujawnić się kolejne skutki wypadku. Powód w dalszym ciągu nie odzyskał pełnej sprawności i nadal odczuwa skutki wypadku. Również z opinii biegłego sądowego z zakresu ortopedii wynika niepewność rokowań co do stanu zdrowia powoda na przyszłość. Biegły w swojej opinii jednoznacznie wskazał, iż rokowania na przyszłość są niepewne, albowiem może nastąpić pogorszenie stanu zdrowia związane z narastaniem wtórnych zmian zwyrodnieniowych. Nie można też wykluczyć wystąpienia nieprzewidzianych powikłań. W tym również szczególnym przypadku istotne jest odzyskanie pełnej sprawności bowiem powód czuje się odpowiedzialny za los swojego niepełnosprawnego dziecka, które z wiekiem będzie wymagało coraz większego nakładu sił od rodziców czemu żona powoda może nie sprostać. Z tego względu, w ocenie Sądu Rejonowego uzasadnione było ustalenie, że strona pozwana (...) będzie ponosić w przyszłości odpowiedzialność za skutki wypadku z dnia 2 lipca 2013 r.

Sąd Rejonowy orzekł o odsetkach od żądanej w pozwie daty – 12 września 2014 roku, gdyż dnia 11 września 2014 roku ubezpieczyciel wydał decyzję o przyznaniu powodowi kwoty zadośćuczynienia. Zatem wskazana w pozwie data znajduje uzasadnienie.

W zakresie kosztów Sąd Rejonowy jest orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Sąd I instancji stanął na stanowisku, iż strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. W związku z uznaniem całości roszczenia głównego powoda za uzasadnione Sąd I instancji uznał, że sprawa została przez niego wygrana, tak więc należy się mu zwrot całości poniesionych kosztów procesu. Na koszty procesu po stronie powoda złożyły się: kwota 1.200,00 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu; kwota 500,00 zł tytułem uiszczony przez powoda zaliczki na poczet opinii biegłego sądowego oraz kwota 2.400,00 zł tytułem wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika w osobie adwokata (§ 6 pkt 5) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa

kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu) wraz z opłatą skarbową od dokumentu pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł.

Sąd Rejonowy w oparciu o art. 102 k.p.c. odstąpił od obciążenia powoda kosztami procesu na rzecz (...) S.A. z siedzibą w W.. Na mocy art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 z późn. zm.) w zw. z art. 98 § 1 k.p.c. Sąd I instancji nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Płocku, kwotę 38,08 zł tytułem pozostałych poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa kosztów sądowych.

Od powyższego wyroku (...) wniosło apelację, zaskarżając je w części tj. w pkt 1 wyroku co do daty wymagalności odsetek ustawowych zasądzonych na rzecz powoda od pozwanego od dnia 12 września 2014 r., zaś od dnia 1 stycznia 2016 r. odsetek ustawowych za opóźnienie do dnia zapłaty, a nie od daty wyrokowania w sprawie i w pkt 3 i 4 wyroku jako konsekwencji zaskarżenia pkt 1 ww. wyroku, zarzucając mu naruszenie:

1. art. 817 k.c. w zw. z art. 481 § 1 k.c. i art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych poprzez ich niewłaściwe stosowanie i przyjęcie, że odsetki ustawowe, w tym za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. od przyznanej kwoty zadośćuczynienia w wysokości 24.000 zł winny być liczone od daty 12 września 2014 r., a nie od daty wyrokowania w sprawie t. od dnia 31 października 2017 r.

2. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie przez Sąd I instancji granic swobodnej oceny dowodów i doświadczenia życiowego oraz niezgodność ustaleń Sądu z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym i przyjęcie, że roszczenia powoda co do zadośćuczynienia, w dniu 12 września 2014 r. w odniesieniu do kwoty 24.000 zł było wymagalne.

Mając powyższe na uwadze wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 24.000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 31 października 2017 r. i odpowiednie rozstrzygnięcie o kosztach postępowania, w tym kosztach zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych.

Na rozprawie w dniu 6 września 2018 r. pełnomocnik powoda wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa prawnego za II instancję.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest częściowo zasadna.

W ocenie Sądu II instancji Sąd Rejonowy orzekając w przedmiocie odsetek nie przychylił się w sposób należyty do okoliczności rozpoznawanej sprawy. Należy zwrócić uwagę, iż pozwany Polskie Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych o istnieniu dochodzonego roszczenia dowiedziało się dopiero po doręczeniu mu odpisu pozwu w dniu 18 listopada 2016 r. (k. 416). Wcześniej nie wiedział o postępowaniu dotyczącym likwidacji powstałej szkody oraz o niniejszej sprawie.

Jednocześnie w ocenie Sądu Okręgowego nic nie stało na przeszkodzie, by powód, w sytuacji gdy zostały pismem z 11 września 2014 r. poinformowany przez (...) .U. S.A., iż działa on jedynie w imieniu hiszpańskiego towarzystwa (...) S.A. (k. 76 akt sprawy), na podstawie art. 123 pkt 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w zw. z art. 124 pkt 1 ww. ustawy skierował żądanie wypłacenia należnego zadośćuczynienia do podmiotu rzeczywiście zobowiązanego. Powód jednak wbrew regulacjom ww. ustawy wytoczył powództwo wobec (...) .U. S.A., zaś Polskie Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych nie widziało o ewentualnych zobowiązaniach.

Biorąc powyższe pod uwagę zauważyć należy, że zgodnie z art. 125 pkt 1 ww. ustawy Biuro, z uwzględnieniem art. 14 ust. 1-3, jest obowiązane wypłacić zadośćuczynienie w przypadku, o którym mowa w art. 123 pkt 1, w terminie 30 dni od dnia ustalenia państwa, w którym pojazd sprawcy jest zarejestrowany. W ocenie Sądu Okręgowego pozwany od momentu doręczenia mu odpisu pozwu, czyli od dnia 18 listopada 2016 r. wiedział już o państwie, w którym został

zarejestrowany pojazd. W związku z czym miał 30 dni na wypłacenie należnego powodowi odszkodowania. Nie uczynił jednak tego, dlatego też roszczenie stało się wymagalne 18 grudnia 2016 r. i od tej daty w ocenie Sądu Okręgowego przysługiwały powodowi odsetki wobec strony pozwanej.

W związku z powyższym uznać należy, iż rzeczywiście wskutek orzeczenia przez Sąd Rejonowy odsetek od momentu wytoczenia powództwa doszło do naruszenia art. 233 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i przyjęcia, iż Polskie Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych od początku wiedziało o roszczeniu powoda, co w konsekwencji doprowadziło do naruszenia art. 817 k.c. w zw. z art. 481 § 1 k.c. i art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych poprzez ich niewłaściwe stosowanie. W ocenie Sądu II instancji pozwany dowiedział się o zdarzeniu 18 listopada 2016 r. i zgodnie z ww. przepisami miał 30 dni na pokrycie dochodzonego roszczenia, w związku z czym odsetki należne powodowi należy liczyć od 18 grudnia 2016 r.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że od kwoty 24.000 zł zasądził wyłącznie odsetki ustawowe za opóźnienie od 18 grudnia 2016 r. do dnia zapłaty. Mimo zmiany zapadłego wyroku, Sąd II instancji za nieuzasadnione uznał modyfikowanie rozstrzygnięcia odnośnie kosztów za pierwszą instancję. Powództwo w dalszym ciągu w przeważającej części okazało się zasadne i oddalone zostało tylko odnośnie odsetek, w związku z czym zgodnie z art. 100 k.p.c. w ocenie Sądu Okręgowego zasadne był, by to pozwany został obciążony powstałymi kosztami.

Odnosząc się do pozostałej części apelacji, to w ocenie Sądu II instancji, wbrew twierdzeniom skarżącego nie było podstaw do uwzględnienia jego roszczenia w całości i zasądzenie odsetek dopiero od momentu zapadnięcia wyroku przed Sądem I instancji. O zdarzeniu i roszczeniu z nim związanym pozwany dowiedział się już 18 listopada 2016 r. i miał, zgodnie z wcześniej powołaną regulacją 30 dni na wypełnienie nałożonych na niego ustawą zobowiązań, czego nie uczynił, zaś przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe potwierdziło jedynie zasadność dochodzonego roszczenia. W związku z czym na podstawie art. 385 k.p.c. apelacja w pozostałym zakresie podlegała oddaleniu.

Sąd II instancji zniósł pomiędzy stronami koszty procesu za II instancji, kierując się zasadą wyrażoną w art. 100 k.p.c. Apelacja okazała się częściowo uzasadniona i częściowo bezzasadna w związku z czym obydwie strony porównywalnym stopniu zarówno wygrały i przegrały ten etap procesu, co w ocenie Sądu Okręgowego uzasadnia zastosowanie ww. przepisu.